

РОМАНСЬКІ ТА ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.112.2-055.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.6/06>

Бондарчук О. Ю.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Травіна А. В.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ТРИШАРОВА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» У ТВОРІ ФЕРДИНАНДА ФОН ШИРАХА «ВИНА»

Дослідницьку роботу присвячено дослідженню унікальності та особливостей концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ», його синонімічних одиниць та тришарової структури. Матеріалом дослідження слугує книга Фердинанда фон Шираха «Вина», протагоністом якої є сам автор.

Приділяючи увагу лінгвокультурному та літературному контексту, стаття ставить за мету розкрити глибокий зміст концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» у творі Фердинанда фон Шираха та його відображення в культурному та правовому аспектах. Зосереджуючись на лінгвокультурному та літературному контексті, стаття вивчає, як концепт «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» втілюється в творі, розкриваючи його семантичні нюанси та особливості в рамках культурного середовища. У роботі окреслено риси характеру адвоката та життєві цінності на основі цитатного матеріалу. Виділено ціннісний, образний та поняттєвий складник, подано їхню характеристику. Аналіз поняттєвого складника концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» дав можливість виокремити основні визначення цього поняття та сформулювати його синонімічний ряд. Серед основних дефініцій виділяємо наступні: юрист, який має державний дозвіл бути радником і представником у правових питаннях, особливо в судових процесах; юрист, що має державну ліцензію на надання юридичних консультацій тощо. Основні синоніми концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ»: Anwalt, Jurist, Advokat, Rechtsbeistand, Rechtsberater, Rechtsvertreter та форми жіночого роду Anwältin, Juristin.

Образний складник концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» досліджено на основі матеріалу роману. Оскільки розповідь у книзі ведеться від імені головного героя, то саме з його контексту прямої мови зібрано інформацію про особливості його характеру. Оцінний складник концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» розглянуто на основі ставлення протагоніста до сфери своєї діяльності, клієнтів та судового процесу загалом.

Постать адвоката в національному менталітеті німців визнається як символ правової стабільності та гаранта захисту прав і свобод громадян. Його роль неоціненно важлива для забезпечення правової справедливості та підтримки правового порядку в сучасному німецькому суспільстві. Підтвердженням цьому слугує низка прислів'їв та приказок, поширених у німецькомовному середовищі.

Ключові слова: *концепт, Rechtsanwalt, адвокат, поняттєвий, образний, ціннісний складник концепту, протагоніст, менталітет.*

Постановка проблеми. Адвокат, як літературна постать, відігравав і продовжує відігравати значущу роль у формуванні колективної свідомості та уявлення суспільства про правосуддя. Постать адвоката у літературі є важливим елементом, який дозволяє авторам висвітлити різні аспекти правової системи та взаємодії індивіда з нею. Адвокат

у літературі є багатогранною постаттю, яка відображає не лише юридичні аспекти, але й глибинні аспекти людської природи та соціокультурних взаємодій.

В багатьох культурах світу адвокат є символом та уособленням низки цінностей, які шануються не лише у юриспруденції, а й у суспіль-

стві загалом. Саме тому його постать є досить поширеною в літературі, яка в свою чергу має вагомий вплив на маси. У багатьох літературних творах адвокат може виступати як символ справедливості, але разом із тим він може мати інші аспекти своєї постаті, такі як моральні дилеми, внутрішні конфлікти та психологічний розвиток.

Мета статті полягає у дослідженні концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» та його концептополя на матеріалі книги Фердинанда фон Шираха «Вина» та здійсненні порівняльного аналізу визначень цього концепту. Основні **завдання** під час реалізації мети дослідження полягають у виокремленні вербальних засобів вираження концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» та визначенні його поняттєвого, образного та ціннісного складників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття концепту досить багатозначне. У лінгвокультурології та когнітивістиці концептом вважається певна форма мислення, символ, прототип, що закріплює за собою характерні ознаки та особливості, притаманні певному об'єкту або ж особі. Н. Слухай досить влучно наголошує, що «визначення концепту в межах філософської теорії пізнання та відображення дійсності варіюються в такому діапазоні: від широкого (складні ментальні утворення – думка, знання, віра, причина, осмислені на основі широкого онтологічного фону речей, які складають оточуючий світ, та власного досвіду людини) до дещо звуженого (сенси, якими оперує людина у процесі згортання) або інтеріоризації, знання про оточуючий світ, які зберігаються у вигляді квантів, таких як життя, смерть» [1].

О. О. Селіванова визначає концепт як інформаційну структуру свідомості, організовану певним способом одиницю пам'яті, яка у своєму складі має сукупність знань про об'єкт пізнання [3, с. 112]. В свою чергу В. В. Жайворонок зазначає, що за концептом стоїть не лише предметна співвіднесеність, предметний зміст, а й слово – ім'я реалії [4, с. 23–35].

Найбільш популярними ознаками кожного концепту є його поведінка, знання, психологія, світогляд тощо. Та водночас важливо зазначити, що кожен концепт під впливом конкретних культур може зазнавати змін та істотно відрізнятися від концепту в літературі інших мов світу.

Концепти в літературі є свого роду моделями поведінки, стандартами суспільства, що можуть нести собою як позитивне значення, так і різко

негативне. Одні можуть бути зразком поведінки, інші – висміювати чи підкреслювати вади людського ества. Та знову ж таки, кожна культура має свої стандарти, тому і формування внутрішнього ідеалу людей відбувається по-різному. Через це поняття концепту є досить багатограним, а його дослідження – цікавим. Серед вчених, які досліджували поняття концепту можна виділити Приходько А. Н., Селіванову О. О., Мізіна К. І., Бацевича Ф. С. та інших.

М. М. Полужин вважає, що структуру концепту раціонально можна реконструювати через словникові дефініції мовних засобів репрезентації ключового слова концепту та виділення його образного, понятійного й ціннісного компонентів [2, с. 15].

Виклад основного матеріалу дослідження. У своєму дослідженні ми дослідили структуру концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» за допомогою розгляду та порівняння словникових дефініцій, дискурсивних контекстів та виділили його тришарову композицію.

Поняттєвий складник концепту містить набір конститутивних ознак, важливих смислових доміант, що формують зміст досліджуваного поняття. Аналіз поняттєвого елемента передбачає розгляд словникових й інших дефініцій для виявлення доміантних сем і системних відношень усередині концепту [5].

Давидова Т. В. вивчає поняттєвий компонент концепту «на основі аналізу семантики його мовних вербалізаторів – ключових лексем. Мовні одиниці, що репрезентують концепти в текстах, не обмежуються їхніми однойменними лексемами. Для експліцитної номінації зазначеного концепту, з огляду на парадигматичні відношення в лексиці, передбачається залучення синонімічного ряду лексем, які вербалізують досліджуване явище» [6, с. 18].

У нашому дослідженні робоча лексема – *Rechtsanwalt*, що є головною дійовою особою у творі Фердинанда фон Шираха «Вина». Концепт RECHTSANWALT/АДВОКАТ не є багатозначним і розгалуженим. У більшості джерел подається єдине його визначення з рядом синонімічних понять. Для встановлення поняттєвого складника цього концепту першим нашим кроком було проведення аналізу значення його ключового слова.

Етимологічний аналіз слова *Rechtsanwalt* дозволив нам встановити його походження від середньовісньонімецького *anwalte* – підбурювач, адвокат, давньовісньонімецького *anawalto* –

духи-охоронці, божественні сили. Вираз спочатку стосувався того, хто мав владу над чимось, керував своєю власною владою, потім представника, який мав владу від іншого, тобто «повноважного представника, посланника, представника», і нарешті з XV століття – «представник сторони в суді» [8]. В корені слова *Rechtsanwalt* зустрічаємо частинку – *walt*, що походить від дієслова *walten*, яке в свою чергу має походження від давньовірхньонімецького *waltan* та середньовірхньонімецького *walten* – володіти владою, правити, мати владу, піклуватися, робити, впливати [10].

В електронному виданні DUDEN ми знаходимо визначення поняття *Rechtsanwalt*: “*Jurist mit staatlicher Zulassung als Berater und Vertreter in Rechtsangelegenheiten, besonders auch Prozessen*” – юрист, який має державний дозвіл бути радником і представником у правових питаннях, особливо в судових процесах; *Anwalt (Berufsbezeichnung)* – адвокат (назва професії) [7].

Електронний словник німецької мови DWDS теж подає єдину дефініцію цьому терміну: “*Jurist, der vom Staat die Befugnis zur berufsmäßigen Führung von Rechtsangelegenheiten anderer Personen, insbesondere vor den Gerichten, erhalten hat*” – юрист, уповноважений державою вести юридичні справи інших осіб на професійній основі, зокрема в судах [8].

Wikiwörterbuch надає досить схоже визначення цього поняття: “*staatlich geprüfter und zur Rechtsberatung zugelassener Jurist, der freiberuflich tätig ist und der seine Auftraggeber bei Gericht sowie außergerichtlich vertritt*” – юрист, що має державну ліцензію на надання юридичних консультацій, працює на позаштатній основі та представляє інтереси своїх клієнтів у суді та поза ним [9].

Електронний словник Fremdwort визначає значення слова *Rechtsanwalt* таким чином: “*Als Rechtsanwalt wird nur zugelassen, wer zwei juristische Staatsexamen abgelegt hat. In Zivilverfahren vor dem Landgericht (und den weiteren Instanzen) und in Familiensachen besteht Anwaltszwang. Vor dem Amtsgericht und in anderen Verfahren kann sich jeder Bürger selbst vertreten. Der Anwalt ist nicht verpflichtet, ein Mandat anzunehmen und kann ein Mandat kündigen*” – До адвокатури допускаються лише ті, хто склав два державні іспити з права. У цивільних справах в обласному суді (та інших інстанціях) і в сімейних справах обов’язковою є присутність адвоката. Будь-який громадянин може представляти себе в окружному суді та в інших провадженнях. Адвокат не зобов’язаний приймати доручення і може відмовитися від нього [15].

Таким чином можемо зробити висновок, що у багатьох словниках визначення поняття *Rechtsanwalt* є синонімічним. Тож можемо сформулювати його загальне визначення: юрист, який має право, зафіксоване на державному рівні, вести юридичні справи та здійснювати правовий захист в суді.

В плані словникового аналізу важливо також провести синонімічний аналіз вищезазначеного поняття. Тому у своєму дослідженні ми скористалися також і синонімічними словниками для вивчення цього питання.

Електронний словник синонімів Synonyme надає такі слова, однакові за значенням до досліджуваного концепту: *Rechtsanspruch, Rechtloser, Rechtsberater, Rechtsbeistand* та інші [11].

У словнику синонімів Woxikon знаходимо такі синонімічні поняття: *Jurist, Vertreter, Anwalt, Rechtsberater, Rechtsbrecher, Rechtsbruch* [12].

В електронному виданні DUDEN ми знаходимо теж синонімічні поняття до визначення *Rechtsanwalt*, а саме: *Jurist, Juristin, Rechtsbeistand, (Straf)verteidiger* [7].

Таким чином, аналіз словникової бази дозволив нам виокремити синонімічний ряд концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ», а саме: *Anwalt, Jurist, Advokat, Rechtsbeistand, Rechtsberater, Rechtsvertreter* а також форми жіночого роду *Anwältin, Juristin*. Важливо зазначити, що використання цих лексем може відрізнитися залежно від контексту. Сучасна німецька література також може використовувати більш конкретні або метафоричні вирази для позначення представника юридичної сфери діяльності.

Предметно-образний зміст концепту зводиться до цілісного узагальнення сліду в пам’яті, який пов’язаний із певним предметом, явищем, подією, якістю. Стосовно певних конкретних предметів зазвичай говорять про семантичні прототипи [13]. Прототипами літературних персонажів, включаючи адвокатів, часто можуть бути відомі або визначні особистості з реального життя. Однак, оскільки процес створення літературних персонажів є творчим і може включати елементи фантазії, автори часто змінюють деталі та обставини, щоб створити вигаданий світ. Наприклад, у творах Джона Грішема (John Grisham), який сам є адвокатом, можна знайти адвокатських героїв, які можуть бути інспіровані або мати елементи схожості з реальними адвокатами, але ці герої вигадані. **СКОТТ ТУРОУ (Scott Turow)** – адвокат і письменник, автор таких книг, як «Правосуддя» (Presumed

Innocent) і «Безвинний» (Innocent). Його романи часто об'єднують юридичні елементи із сюжетом та детективними нитками. Ерл Стенлі Гарднер (Erle Stanley Gardner) відомий своєю серією книг про адвоката Пеппі Мейсона, а також за заснуванням його адвокатської фірми. Сам Гарднер працював адвокатом і був активним учасником американської юридичної системи. Ці автори об'єднали свої знання про право з талантом для написання, створюючи популярні літературні твори, які часто відзначаються правовими аспектами та напруженими сюжетами.

Не є винятком і збірка історій Фердинанда фон Шираха «Вина». Фердинанд фон Ширах – відомий німецький адвокат та письменник. Його слава в основному пов'язана саме із літературною діяльністю. Він став відомим як автор книг і п'єс, в яких висвітлює юридичні теми та моральні питання. У нашому дослідженні ми сконцентрувалися на концепті “RECHTSANWALT/АДВОКАТ” у його праці «Вина», в якій прототипом головного героя є сам автор.

Оскільки оповідь всіх історій ведеться від імені самого адвоката, знаходимо тут мало характеристики самого героя, опис його зовнішності та внутрішнього світу. Натомість цю інформацію можемо почерпнути з його власних висловлювань та вчинків.

Головний герой книги – молодий адвокат, який тільки розпочинає свою діяльність: *“Ich hatte gerade mein zweites Examen gemacht und war vor ein paar Woche zur Anwaltschaft zugelassen worden”* – Я щойно склав другий іспит і кілька тижнів тому був прийнятий в адвокатуру. Ще не досвідчений правозахисник хапається за всі можливості, які допомогли б йому вийти на арену правової діяльності. Кожна справа, яка набуває розголосу є чудовою нагодою для нього. Підтвердженням цього є цитата: *“Ein Studienfreund rief an und fragte, ob ich bei einer Verteidigung mitwirken wollte, man brauche noch zwei Anwälte. Natürlich wollte ich, es war ein erster großer Fall, die Zeitungen waren voll davon, und ich glaubte, das sei mein neues Leben”* – Друг з університету зателефонував і запитав, чи не хочу я взяти участь у захисті, їм потрібні ще два адвокати. Звичайно, я хотів, це була моя перша велика справа, про неї писали газети, і я думав, що це початок мого нового життя.

Читач бачить головного героя не лише малодосвідченим, а й співчутливим. Розуміючи, що його обов'язок захищати права свого клієнта, він все одно щиро співчуває постраждалій стороні та переймається її долею. В такі моменти виграш

має гіркий неприємний присмак: *“Nach der Haftprüfung gingen mein Studienfreund und ich zum Bahnhof... Wir saßen auf der hölzernen Bank, von der die Farbe abblätterte, und keiner wollte etwas sagen. Wir wussten, dass wir unsere Unschuld verloren hatten und dass das keine Rolle spielte... Während wir nach Hause führen, dachten wir an das Mädchen und die ordentlichen Männer und sahen uns nicht an”* – Після СІЗО ми з моїм одногрупником пішли на вокзал... Ми сиділи на дерев'яній лавці з облупленою фарбою, і ніхто не хотів нічого говорити. Ми знали, що втратили свою невинність і що це вже не має значення... Коли ми їхали додому, ми думали про дівчину і охайних чоловіків і не дивилися один на одного. З цього моменту молодий адвокат розуміє, що в цій сфері діяльності інколи справедливість зазнає поразки і поклик серця, як варто було вчинити правильно доведеться часто приглушувати: *“Wir waren erwachsen geworden, und als wir ausstiegen, wussten wir, dass die Dinge nie wieder einfach sein würden”* – Ми подорослішали, і коли зійшли з поїзда, то зрозуміли, що легко вже ніколи не буде.

Варто зазначити, що адвокат це не лише людина, яка знається на слові закону, а й розуміється на невербальних засобах спілкування, звертає на це увагу та лише з одного погляду на клієнта робить висновки про його характер, наміри та поведінку. Хорошим доказом цього є цитата: *“Er hatte eine merkwürdige Art zu sprechen, er nickte nach jedem Satz, er musste sich selbst bestätigen, was er sagte, er machte lange Pausen”* – У нього була дивна манера говорити, він кивав після кожного речення, йому доводилося підтверджувати самому собі те, що він говорив, він робив довгі паузи.

Як і для будь-якої людини адвокату характерно вагатися, особливо новачку. В незалежності від сфери своєї діяльності людина часто опиняється в глухому куті: *“Das wusste ich noch nicht. Ich fragte mich, was ich in diesem Verfahren sollte. Ich würde nichts für sie tun können”* – Я цього ще не знав. Я задумався, яка ж моя роль в цьому процесі. Я нічого не зміг би для неї зробити. Читача приваблює той факт, що Фердинанд фон Ширах не зображує еталонний образ адвоката, натомість ілюструє його зі всіма сильними та слабкими рисами характеру.

Оцінний компонент відображає важливість цього психічного утворення як для індивідуума, так і для колективу, і є визначною передумовою для виокремлення концепту [14].

Фердинанд фон Ширах зображує постать адвоката в досить позитивному світлі. Єдиним

негативним фактором в його особі може бути відсутність досвіду. Головний герой книги часто вагається у своїх діях та демонструє недостатню обізнаність у правилах сфери своєї діяльності: *Das wusste ich noch nicht – я цього ще не знав; Ich trug eine Robbe, weil ich nicht wusste, dass man sie bei solchen Terminen nicht trägt – я носив печатку, бо не знав, що в таких випадках її не носять; redete ich zu viel so wie man eben redet, wenn man jünger ist – я занадто багато говорив, як говориш, коли ще молодий; Ich wusste nicht, was ich sagen sollte – я не знав, що потрібно було сказати; Ich plädierte so, mehr fiel mir nicht ein – я благав, і це все, що я міг придумати.*

Молодий адвокат постає перед читачем досить співчутливою людиною, яку часто гризуть докори сумління. На цьому етапі кар'єри його турбує не лише рішення суду, а й подальша доля переможеної сторони судового процесу: *“Ich fragte mich, wo er Weihnachten verbringen würde, seine Wohnung war gekündigt worden, und er hat niemanden, zu dem er konnte”* – Мені було цікаво, де він проведе Різдво, його квартира була опечатана, і йому не було до кого піти.

Важливо зазначити, оскільки розповіді у книзі ведуться від особи самого адвоката, вони наповнені як дещо вульгарною лексикою, так і безліччю юридичних термінів, які дозволяють читачеві максимально поринути у атмосферу кримінального світу: *in einem Strafverfahren – у сфері кримінального судочинства, Gerichtsmedizin – судово-медична експертиза, Amtsgericht – районний суд, Tatwerkzeug – знаряддя злочину, Hauptverhandlung – основне слухання, Mordversuch – замах на вбивство, Kriminalgericht – кримінальний суд, Totschlag – ненавмисне вбивство, Freiheitsstrafe verurteilen – покарання у вигляді позбавлення волі тощо.*

Підсумовуючи все вище перелічене, можна зробити висновки, що головний герой історій

показує себе ще дещо недосвідченим спеціалістом, але готовим розвиватися та вдосконалюватися. Правду кажучи, цей факт навіть зближує читача з головним героєм. Всі ми звикли до історій, де фігурує досвідчений, обізнаний у всіх правилах професіонал. Натомість Фердинанд фон Ширах показує реальну постать адвоката на старті своєї кар'єри зі всіма його помилками, ваганнями та вадами. Досить цікаво спостерігати за його ростом як спеціаліста. Ще на початку історії він хапався за кожну справу, яка набувала розголосу в пресі, а тепер клієнти самі шукають його. Протагоніст є справжнім еталоном довіри в цій книзі.

Висновки із дослідження. Внаслідок аналізу поняттєвого складника концепту «RECHTSANWALT/АДВОКАТ» нами було встановлено його походження, за допомогою етимологічного аналізу зокрема, варіативність його дефініцій та виокремлений ряд синонімічних одиниць.

Водночас можемо зробити висновок, що образ адвоката у книзі Фердинанда фон Шираха є цілком позитивним. З висловлювань головного героя читач розуміє, що він ще не достатньо досвідчений, але має хорошу перспективу розвитку. Протагоніст вірно служить слову закону, діє неупереджено та все ж в глибині душі зважає на почуття підсудних, дещо співпереживає їм. В житті він переслідує такі цінності, як: справедливість (він дотримується принципів рівності та діє об'єктивно, навіть якщо це суперечить його особистим переконанням), незалежність (здатний діяти незалежно від зовнішніх чинників, зокрема залякувань та погроз), дотримання етичних правил (цінують етичні стандарти, не зловживає правилами дрес-коду чи ділового спілкування), неупередженість (рівне ставлення до всіх клієнтів, незалежно від статусу, зовнішнього вигляду та міркувань).

Список літератури:

1. Слухай Н. В. Сучасні лінгвістичні теорії концепту як мовно-культурного феномену. *Мовні і концептуальні картини світу : збірник наукових праць*. Київ. 2002. С. 462–470.
2. Полюжин М. М. Типологія й аналіз концептів. *Іноземна філологія*. 2009. Вип. 121. С. 80–89.
3. Селіванова О. О. Когнітивна ономазіологія. К.: Фітосоціоцентр, 2000. 248 с.
4. Жайворонок В. В. Етнолінгвістика в колі суміжних наук. *Мовознавство*. 2004. № 5–6. С. 23–35.
5. Бондарчук О. Ю. Лінгвокультурний типаж «Aussteiger» у сучасному німецькомовному дискурсі: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Луцьк, 2015. 222 с.
6. Давидова Т. Поняттєві складники концепту DEATH в англійській мові. *Слобожанський науковий вісник. Серія Філологічні науки : науковий журнал*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 2. С. 17–20. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2023.2.3>
7. Duden online [Електронний ресурс]. URL: <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/Rechtsanwalt> (дата звернення: 04.11.2023)

8. DWDS [Electronic Ressource]. URL: <https://www.dwds.de/wb/Rechtsanwalt> (дата звернення: 12.11.2023)
9. Wikiwörterbuch [Electronic Ressource]. URL: <https://de.wiktionary.org/wiki/Rechtsanwalt> (дата звернення: 15.10.2023)
10. DWDS [Electronic Ressource]. URL: <https://www.dwds.de/wb/etymwb/walten> (дата звернення: 15.10.2023)
11. Synonyme [Electronic Ressource]. URL: <https://www.wort-suchen.de/synonyme/Rechtsanwalt> (дата звернення: 20.11.2023)
12. Synonyme. Woxikon [Electronic Ressource]. URL: <https://synonyme.woxikon.de/synonyme/rechtsanwalt.php> (дата звернення: 15.10.2023)
13. Rosch E. Cognitive Representation of Semantic Categories. *Journal of Experimental Psychology*. 1975. P. 192–233.
14. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
15. Fremdwort [Electronic Ressource]. URL: <https://www.fremdwort.de/suchen/woerterbuch/rechtsanwalt/v> (дата звернення: 20.11.2023)

Bondarchuk O. Yu., Travina A. V. THE THREE-LAYERED STRUCTURE OF THE CONCEPT “RECHTSANWALT/LAWYER” IN FERDINAND VON SCHIRACH’S “WINES”

The research work is devoted to the study of the uniqueness and peculiarities of the concept of Rechtsanwalt, its synonymous units and three-layer structure. The material of the study is Ferdinand von Schirach's book “Wines”, the protagonist of which is the author himself.

Paying attention to the linguistic, cultural and literary context, the article aims to reveal the deep meaning of the concept “RECHTSANWALT/LAWYER” in Ferdinand von Schirach's work and its reflection in cultural and legal aspects. Focusing on the linguistic, cultural and literary context, the article examines how the concept “RECHTSANWALT/LAWYER” is embodied in the work, revealing its semantic nuances and peculiarities within the cultural environment. The paper outlines his character traits and life values on the basis of quotations. The value, figurative and conceptual components are highlighted, and their characteristics are described. The analysis of the conceptual component of the concept “RECHTSANWALT/LAWYER” has made it possible to allocate the main definitions of this concept and formulate its synonymous series. The main definitions include the following: a lawyer who has a state permit to act as an adviser and representative in legal matters, especially in litigation; a lawyer who has a state licence to provide legal advice, etc. The main synonyms of the “RECHTSANWALT/LAWYER” are: Anwalt, Jurist, Advokat, Rechtsbeistand, Rechtsberater, Rechtsvertreter and feminine forms Anwältin, Juristin.

The figurative component of the concept “RECHTSANWALT/LAWYER” is studied on the basis of quotations. Since the book is narrated on behalf of the protagonist, it is from his context of direct speech that we can draw information about the peculiarities of his character. The evaluative component of the concept is considered on the basis of the protagonist's attitude to his field of activity, clients and the judicial process in general.

In the German national mentality, the lawyer is recognised as a symbol of legal stability and a guarantor of the protection of citizens' rights and freedoms. His role is invaluable for ensuring legal justice and maintaining the legal order in modern German society. This is confirmed by a number of proverbs and sayings common in the German-speaking environment.

Key words: concept, Rechtsanwalt, lawyer, conceptual, figurative, value components of the concept, protagonist, mentality.